

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

Alături de Parlamentul European, Consiliul este instituția care adoptă legislația UE prin regulamente și directive și prezintă decizii și recomandări neobligatorii. În domeniile sale de competență, Consiliul ia decizii cu majoritate simplă, majoritate calificată sau în unanimitate, în funcție de temeiul juridic al actului care trebuie aprobat.

TEMEI JURIDIC

În cadrul instituțional unic al Uniunii Europene, Consiliul își exercită puterile ce i-au fost conferite la articolul 16 din Tratatul privind Uniunea Europeană (denumit în continuare „TUE”) și la articolele 237-243 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”).

ROL

A. Legislație

Pe baza propunerilor prezentate de Comisie, Consiliul adoptă legislația Uniunii, sub formă de regulamente și directive, fie împreună cu Parlamentul European, conform procedurii legislative ordinare prevăzute la articolul 294 din TFUE, fie singur, după consultarea Parlamentului European (1.2.3). De asemenea, Consiliul adoptă decizii individuale, recomandări neobligatorii (articolul 288 din TFUE) și rezoluții. Consiliul și Parlamentul stabilesc normele generale pentru exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei sau rezervate Consiliului [articolul 291 alineatul (3) din TFUE].

B. Buget

Consiliul este una dintre cele două ramuri ale autorității bugetare care adoptă bugetul Uniunii Europene (cealaltă fiind Parlamentul European) (1.2.5). De asemenea, Consiliul stabilește, hotărând în unanimitate, în cadrul unei proceduri legislative speciale, dispozițiile aplicabile sistemului de resurse proprii și cadrului financiar multianual (articolele 311 și 312 din TFUE). În acest ultim caz, Parlamentul trebuie să își dea acordul prin votul majorității membrilor săi. Cel mai recent cadru financiar multianual (2014-2020) a fost adoptat de Parlament în luna noiembrie 2013. Consiliul împarte secțiunea II a bugetului Uniunii [articolul 43 litera (b) din Regulamentul financiar] cu Consiliul European, chiar dacă este vorba de două instituții distincte.

C. Alte competențe

1. Acordurile internaționale

Consiliul încheie acordurile internaționale ale Uniunii Europene, care sunt negociate de Comisie și necesită, în majoritatea cazurilor, aprobarea Parlamentului [articolul 218 alineatul (6) din TFUE].

2. Numiri

Consiliul, hotărând cu majoritate calificată (începând cu Tratatul de la Nisa), numește membrii Curții de Conturi, ai Comitetului Economic și Social European și ai Comitetului Regiunilor.

3. Politica economică

Consiliul coordonează politicile economice ale statelor membre (articolul 121 din TFUE) și, fără a aduce atingere competențelor Băncii Centrale Europene, ia decizii politice în domeniul monetar. Statelor membre ale Eurogrupului li se aplică norme speciale, grupul alegându-și un președinte pentru un mandat de doi ani și jumătate (articolele 136 și 137 din TFUE). În general, miniștrii de finanțe ai țărilor din Eurogrup se reunesc în ajunul ședinței Consiliului Afaceri Economice și Financiare.

De asemenea, Consiliul exercită un anumit număr de funcții de guvernanță economică în cadrul Semestrului european. La începutul ciclului, în toamnă, Consiliul analizează recomandările specifice destinate zonei euro pe baza analizei anuale a creșterii, apoi, în iunie și iulie, adoptă recomandările specifice fiecărei țări, după ce au fost aprobate de Consiliul European.

Articolul 136 din TFUE a fost modificat prin Decizia 2011/199/UE a Consiliului European și a intrat în vigoare la data de 1 mai 2013, în urma ratificării de către toate statele membre. În prezent, acesta asigură temeiul juridic pentru mecanismele de stabilitate, cum ar fi Mecanismul european de stabilitate (a se vedea fișa [2.6.8.](#)).

4. Politica externă și de securitate comună ([5.1.1](#)) și ([5.1.2](#))

Tratatul de la Lisabona îi conferă personalitate juridică Uniunii Europene, care înlocuiește Comunitatea Europeană. În plus, noul tratat abolește vechea structură cu trei piloni. Justiția și afacerile interne au devenit politici UE complet integrate, pentru care se aplică în general procedura legislativă ordinară. Cu toate acestea, în materie de politică externă și de securitate, Consiliul continuă să acționeze conform unor norme speciale atunci când adoptă pozițiile și acțiunile comune sau atunci când elaborează convenții.

Vechea formulă utilizată, troica, a fost înlocuită cu un sistem nou: sub președinția permanentă a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Consiliul are acum o colaborare strânsă cu Comisia. El este asistat de Secretariatul General al Consiliului și de Serviciul European de Acțiune Externă.

ORGANIZARE

A. Componentă

1. Membre

Consiliul este format dintr-un reprezentant al fiecărui stat membru, la nivel ministerial, „împuternicit să angajeze guvernul statului membru pe care îl reprezintă” [articolul 16 alineatul (2) din TUE].

2. Președinția

Cu excepția Consiliului „Afaceri Externe”, Consiliul este prezidat de reprezentantul statului care exercită președinția Uniunii Europene: aceasta se schimbă la fiecare șase luni în funcție de ordinea stabilită de Consiliu, hotărând în unanimitate [articolul 16 alineatul (9) din TUE]. Președinția fiecărei formațiuni a Consiliului, cu excepția formațiunii Afaceri Externe, este asigurată de grupuri prestabilite de trei state membre pentru o perioadă de 18 luni, fiecare membru al grupului asigurând, pe rând, președinția pentru o perioadă de șase luni.

În următorii cinci ani, președinția va fi exercitată conform ordinii următoare: Finlanda pentru al doilea semestru al anului 2019, Croația și Germania în 2020, Portugalia și Slovenia în 2021, Franța și Republica Cehă în 2022, Suedia și Spania în 2023. Consiliul European poate modifica ordinea de deținere a președinției [articolul 236 litera (b) din TFUE].

3. Organe și grupuri de pregătire

Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER), format din reprezentanții permanenți ai statelor membre, pregătește lucrările Consiliului și execută mandatele pe care acesta i le atribuie (articolul 240 din TFUE). Comitetul este prezidat de un reprezentant al statului membru care exercită președinția Consiliului Afaceri Generale, adică președinția prin rotație. Cu toate acestea, Comitetul politic și de securitate, care urmărește evoluția situației internaționale în domeniul politicii externe și de securitate comune, este prezidat de un reprezentant al Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

COREPER se reunește în fiecare săptămână pentru a pregăti lucrările Consiliului și a coordona activitățile legate de codecizie împreună cu Parlamentul European. Comitetul este împărțit în două grupuri: COREPER I, alcătuit din reprezentanți permanenți adjuncți, care pregătește activitățile legate de domeniile mai tehnice, cum ar fi agricultura, ocuparea forței de muncă, educația sau mediul, și COREPER II, care se ocupă de chestiunile legate mai degrabă de „politica la nivel înalt”, în special afacerile externe, economice și monetare sau justiția și afacerile interne. COREPER este asistat în activitățile sale pregătitoare de aproximativ 10 comitete și 100 de grupuri de lucru specializate.

B. Funcționare

În funcție de domeniu, Consiliul ia decizii, cu majoritate simplă, majoritate calificată sau unanimitate de voturi (a se vedea fișele [1.2.3.](#) și [1.2.4.](#)). Atunci când Consiliul acționează în capacitatea sa legislativă, reuniunile sunt deschise publicului [articolul 16

alineatul (8) din TUE]. Secretarul general al Consiliului este numit de Consiliu în temeiul articolului 240 din TFUE. Reuniunile Consiliului au loc la Bruxelles și la Luxembourg (sesiunile din aprilie, iunie și octombrie). În prezent, Consiliul are 10 formațiuni, dintre care trei se reunesc în mod regulat [Afaceri generale, Relații externe, Afaceri economice și monetare (ECOFIN)].

1. Majoritatea simplă

Majoritatea simplă este întrunită atunci când o decizie se adoptă dacă sunt mai multe voturi pentru decât împotriva. Fiecare membru al Consiliului are un vot. Regula majorității simple se aplică atunci când tratatul nu prevede altfel [articolul 238 alineatul (1) din TFUE]. Așadar, aceasta este modalitatea standard de luare a deciziilor. În practică, aceasta se aplică doar în cazul unui număr restrâns de decizii: Regulamentul de procedură al Consiliului, organizarea Secretariatului General al Consiliului și normele care reglementează activitatea comisiilor prevăzute în tratat.

2. Majoritatea calificată

a. Mecanism

În multe cazuri, tratatul prevede ca Deciziile să fie adoptate cu majoritate calificată, care necesită mai multe voturi decât majoritatea simplă. În acest caz însă, nu mai există egalitatea numărului de voturi de care dispune fiecare țară. Fiecare țară dispune de un anumit număr de voturi, în funcție de populația sa [articolul 205 alineatul (2) TCE și, din noiembrie 2014, articolul 238 din TFUE]. La 1 ianuarie 2007 a fost introdusă o nouă ponderare a voturilor, majoritatea calificată fiind atinsă dacă o decizie primește cel puțin 260 de voturi dintr-un total de 352 de voturi (73,86%), dacă este aprobată de majoritatea statelor membre, reprezentând cel puțin 62% din populația Uniunii (verificarea îndeplinirii ultimului criteriu trebuie să fie solicitată de un stat membru).

Tratatul de la Lisabona a renunțat la sistemul de voturi ponderate și aplică o regulă simplă a dublei majorități: 55 % din membrii Consiliului (72 % dacă propunerea nu vine din partea Comisiei sau a Înalțului Reprezentant), cuprinzând cel puțin 16 dintre aceștia (sau 21 în cazul lipsei unei inițiative din partea Comisiei sau a Înalțului Reprezentant) și reprezentând cel puțin 65 % din populația totală a Uniunii. Noul sistem se aplică de la 1 noiembrie 2014.

b. Domeniul de aplicare

Tratatul de la Lisabona a extins din nou sfera hotărârilor cu majoritate calificată (VMC). Majoritatea calificată este fie introdusă, fie extinsă la 68 de temeuri juridice, în majoritatea cazurilor împreună cu introducerea procedurii legislative ordinare (printre altele, în multe dintre domeniile care țineau înainte de pilonul al treilea). Majoritatea calificată se aplică și pentru numirea președintelui și membrilor Comisiei, a membrilor Curții de Conturi, ai Comitetului Economic și Social European și ai Comitetului Regiunilor ([1.2.3](#) și [1.2.4](#)).

3. Unanimitatea

Tratatul prevede unanimitatea numai pentru un număr restrâns de decizii, însă dintre cele mai importante (fiscalitate, politică socială etc.). Unanimitatea pentru aceste chestiuni este păstrată în Tratatul de la Lisabona. Cu toate acestea, articolul 48 alineatul (7) din TUE prevede o clauză pasarelă care îi permite Consiliului să decidă cu

majoritate calificată în loc de unanimitate în anumite domenii. În plus, în cazul anumitor politici, Consiliul poate decide (în unanimitate) să extindă utilizarea majorității calificate [de exemplu, articolul 81 alineatul (3) din TFUE privind măsurile referitoare la dreptul familiei care au implicații transfrontaliere].

În general, Consiliul încearcă să obțină unanimitatea chiar și atunci când nu este obligatorie. Această preferință datează din perioada „compromisului de la Luxemburg” din 1966, care a încheiat un conflict apărut între Franța și celelalte state membre, Franța refuzând să treacă de la unanimitate la votul cu majoritate calificată pentru anumite domenii. Textul compromisului prevede: „Atunci când, în cazul unei decizii care poate fi luată printr-o majoritate de voturi la propunerea Comisiei, sunt în joc interese foarte importante ale unuia sau ale mai multor parteneri, membrii Consiliului vor depune eforturi, într-o perioadă de timp rezonabilă, să găsească soluții care pot fi adoptate de către toți membrii Consiliului, cu respectarea intereselor lor reciproce și a celor ale Comunității”.

O soluție similară a fost găsită prin „compromisul de la Ioannina”, în 1994, pentru a proteja anumite state membre care erau aproape să întrunesc minoritatea de blocaj. Conform acestui compromis, dacă statele respective își exprimau intenția de a se opune luării unei decizii de către Consiliu cu majoritate calificată, Consiliul trebuia să facă tot ce îi stă în putință, într-un termen rezonabil, pentru a ajunge la o soluție satisfăcătoare pentru majoritatea statelor.

Mai recent, exista, în același sens, posibilitatea de a amâna introducerea noului sistem bazat pe dubla majoritate din 2014 până la 31 martie 2017, ceea ce permitea, de asemenea, la cererea unui stat membru, aplicarea vechii norme privind obținerea majorității calificate prevăzute în Tratatul de la Nisa (a se vedea fișa [1.2.3](#))

Eeva Pavy
05/2019

